Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan
University Health Board

Datblygu Sgiliau Ysgrifennu Cynnar

Mae mwy i ysgrifennu na dim ond dysgu gwneud llythrennau ar bapur, a gall fod yn sgil anodd iawn i'w meistroli. Er bod llawer o blant yn mwynhau codi pensil neu greon a gwneud marciau, gall fod yn heriol i eraill. Mae'n syniad da annog diddordeb mewn tynnu llun ac ysgrifennu yn gynnar. Mae cael dealltwriaeth dda o gamau datblygiad ysgrifennu cynnar yn ddefnyddiol ac rydym wedi rhoi manylion rhai awgrymiadau ar hyd y ffordd er mwyn annog eich plentyn i roi cynnig ar wneud marciau a gwneud hyn yn hwyl.

Y siapiau sydd eu hangen ar gyfer ysgrifennu

Er mwyn i blant fod yn barod i ffurfio llythrennau mae angen iddynt feistroli'r siapiau cyn-ysgrifennu canlynol yn gyntaf:

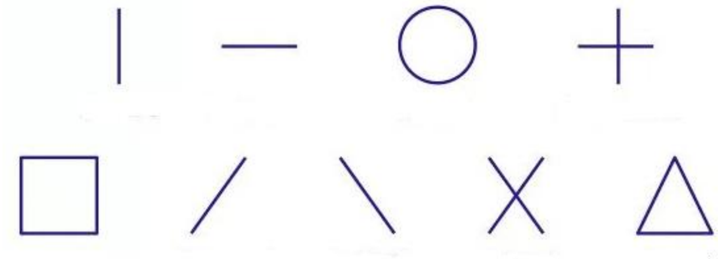

Dysgir y rhain mewn trefn, wrth i'ch plentyn ddatblygu felly peidiwch â chynhyrfu os na all eich plentyn feistroli'r triongl, er enghraifft, ni fyddem yn disgwyl i blentyn fod yn ffurfio hwn yn hyderus nes byddant yn 5 oed.

Mae'n bwysig cofio hefyd na fydd plentyn yn barod i ffurfio llythrennau nes eu bod wedi dysgu ffurfio'r siapiau hyn *i gyd* . Felly, mae ymarfer y siapiau hyn mewn amrywiaeth o weithgareddau yn sylfaen dda i'w helpu i ddysgu sgiliau ysgrifennu cynnar.

Cam 1

Dechreuwch yn fawr! Dechreuwch weithio ar raddfa fawr gan y bydd hyn yn haws i'ch plentyn tra byddant yn dal i geisio ennill rheolaeth ar eu hofferyn gwneud marciau.

Defnyddiwch amrywiaeth o arwynebau, dalennau mawr o bapur neu gerdyn, byrddau gwyn neu îseli ac mae offer trwchus mawr yn ddechrau gwych ar gyfer ymarfer y siapiau hyn, fel y dangosir yma:

Dechreuwch gyda'r siapiau canlynol:

- Mae modelu'r siapiau ar eu cyfer yn ddechrau da, ee dangos iddyn nhw sut i wneud y siapiau. Tynnwch luniau gyda'ch gilydd, gan ddefnyddio'r siapiau, er enghraifft, gwnewch lun person trwy dynnu cylch ar gyfer y pen a chael eich plentyn i ychwanegu'r llygaid, y trwyn, y geg, y breichiau a'r coesau (cylchoedd a llinellau).

  Dangoswch i'ch plentyn y gall gweithgareddau pensil a phapur fod yn hwyl. Does dim rhaid i chi fod yn artist...does dim rhaid i bopeth fod yn berffaith, mae'n ymwneud â chael hwyl gyda'ch gilydd.
- Awgrym da yw gweithio o'r chwith i'r dde wrth ffurfio siapiau, a symud yr offeryn o'r top i'r gwaelod. Ceisiwch siarad am gyfeiriad pan fyddwch chi'n ffurfio'r siâp fel "tuag at Mam" neu "mynd i fyny" neu "yr holl ffordd i lawr".
- Y peth pwysig yw llawer a llawer o ailadrodd, ond cymerwch seibiant a newidiwch y weithgaredd os bydd eich plentyn yn diflasu.

Cyngor gwych! ***Peidiwch â chael eich cyfyngu i bapur a beiros yn unig, gallwch wneud bagiau synhwyraidd (bagiau clo zip wedi'u llenwi â lliw bwyd neu gel) ac ymarfer y siapiau yn y rhain, neu ddefnyddio plât neu hambwrdd o flawd neu ewyn eillio, neu mewn playdough gan ddefnyddio offer playdough. Gall Etch-a-skethes neu Magna Doodles fod yn hwyl yn ogystal â byrddau sialc, paent, creonau, ac ati. Eisteddwch gyda'ch plentyn a gwnewch gemau gyda'ch gilydd!***

<u>Cam 2</u>

Unwaith y bydd eich plentyn yn hyderus gyda'r siapiau cychwynnol, symudwch ymlaen i'r rhai mwy datblygedig:

Unwaith eto, ymarferwch ar raddfa fwy a defnyddiwch gymorth tywys i ddechrau, gan ddefnyddio llaw-dros-law i'w helpu i ddysgu'r symudiadau ar gyfer pob siâp. Wrth i'ch plentyn ddod yn fwy cyfarwydd â'r siâp, lleihewch y gefnogaeth rydych chi'n ei rhoi iddo nes eu bod yn ffurfio'r rhain yn annibynnol.

Cyngor gwych! ***Defnyddiwch stensiliau o'r siapiau sydd wedi'u gwneud o gerdyn gartref, rhowch gynnig ar fersiynau dot-i-dot o bob siâp, neu olrhain y siâp. Gallech chi wneud cardiau fflach o'r siapiau a gall eich plentyn olrhain y siâp drosto.***

Cam 3

Yn araf dechreuwch symud i raddfa lai wrth i'ch plentyn ennill mwy o reolaeth dros yr offeryn y mae'n eu defnyddio; byddant yn dod yn fwy hyderus yn raddol wrth ffurfio siapiau ar raddfa lai a byddant yn gallu eu ffurfio'n fwy cywir. Cyflwyno taflenni gwaith i ymarfer y siapiau neu luniau gyda'r siapiau ynddynt. Mae ystod eang o daflenni gwaith siâp rhag-ysgrifennu ar gael am ddim ar y rhyngrwyd a all fod yn hwyl i'w cwblhau gyda'ch plentyn.

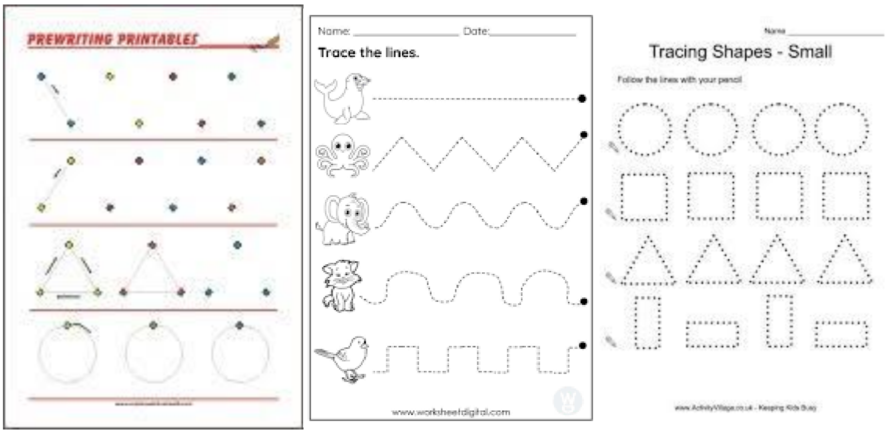

Gallech geisio defnyddio rhai marcwyr persawrus neu farcwyr enfys i'w cwblhau, bydd hyn yn ei wneud yn hwyl!

Cyngor gwych!

- ***Cadwch bethau'n hwyl a peidiwch â mynd ati am rhu hir yn y lle cyntaf er mwyn cadw diddordeb eich plentyn.***
- ***Peidiwch â glynu at eistedd wrth fwrdd, newidiwch ystum, gorweddwch ar y llawr gyda chynfasau mawr o bapur, sefyll ar arwyneb fertigol, papur wedi'i binio i wal, neu fwrdd gwyn neu îsl, neu ar eich pedwar allan ar y palmant!***
- ***Rhannwch y gwaith marcio trwy ymgorffori gemau sy'n gweithio ar wella gafael llaw fel rhan o weithio ar sgiliau ysgrifennu cynnar, bydd hyn yn cadw eu diddordeb hefyd. Gweler isod am rai awgrymiadau:***

- Defnyddiwch begiau dillad plastig mawr a gofynnwch i'ch plentyn eu cysylltu â phethau, ee hongian dillad doliau ar lein ddillad, neu wneud pegiau thema i'w cysylltu â phethau ee pegiau broga ar badiau lili wedi'u gwneud o gerdyn.

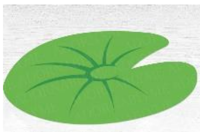

- Edafu pasta, grawnfwyd, botymau ar gareiau, gwellt, glanhawyr pibellau

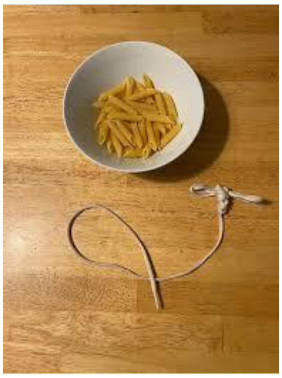

- Postio darnau arian neu fotymau go iawn neu degan i mewn i focsys neu gynwysyddion

Ni fyddem yn gyffredinol yn annog llawer o amser sgrin i blant ifanc, ond os yw hyn yn eu hysgogi, mae rhai gemau cyn-ysgrifennu gwych ar gael i'w lawrlwytho ac mae llawer ohonynt am ddim. Ffordd dda o wneud y mwyaf o ddyfeisiadau digidol wrth ymarfer ysgrifennu siapiau a llythrennau, yw defnyddio beiro arddull/dyfais i ffurfio'r siapiau. Mae hyn nid yn unig yn gadael i'ch plentyn ddysgu'r symudiadau a'r patrymau sydd eu hangen, ond hefyd yn gadael iddynt ymarfer gafael ar offer, sy'n bwysig wrth baratoi ar gyfer sgiliau pensil. Mae yna amrywiaeth eang o stylus ar gael ar-lein a gorau po fwyaf trwchus yw'r stylus, gan ei fod yn

caniatáu i'ch plentyn ennill rheolaeth ar yr offeryn tra eu bod yn dal i ddatblygu eu sgiliau. Dangosir rhai enghreifftiau yma.

<u>Y Camau Nesaf:</u>

Unwaith y bydd eich plentyn wedi meistroli'r holl siapiau cyn-ysgrifennu ac yn gallu eu ffurfio'n annibynnol, ac os ydynt yn dangos diddordeb mewn ffurfio llythrennau, nawr yw'r amser i symud ymlaen i ffurfio llythrennau. Mae yna lawer o wahanol ddulliau o ffurfio llythrennau. Mae'n bwysig bod plant yn dysgu'r man cychwyn cywir ar gyfer pob llythyren gan y bydd hyn yn helpu'ch plentyn i symud ymlaen i ysgrifennu sownd haws, pan fyddant yn hŷn. Mae gennym gyngor penodol ar gyfer ffurfio llythyrau ar ein gwefan.